

## EL VESSANT D'AUTORA DE DOLORS MILLAT

Abans dèiem que si una persona que admirem llegeix, transmetrà la seva passió per la lectura, i automàticament farà venir ganes de llegir.

La Berthe, la protagonista de *La filla del Nord* és una noia amb una infància difícil, orfe des de petita, adoptada per familiars llunyans que la treuen dues vegades del seu entorn, és a dir, la canvien dues vegades d'escola i de ciutat, amb tot el que pot significar per una nena de entre nou i tretze anys.

En el camí té la sort de trobar-se amb una persona, la Vicky, que l'estimarà i la cuidarà. La Vicky és mestra i una lectora apassionada. La Berthe s'hi refugia, l'estima, l'admira.

La lectura, per la Berthe, serà una extensió de la Vicky, i serà també una forma de recordar-la quan ja no pugui estar amb ella. I s'hi acaba abocant, s'hi refugia i ja no l'abandonarà mai més, la passió per la lectura. Acabarà estudiant literatura i treballant de llibretera.

Us llegiré un fragment en el que la Berthe, en primera persona, recorda parts de la seva infantesa i adolescència:

*Ens passàvem hores escoltant música i ballant, amb la Vicky. També llegíem en veu alta, o m'explicava les vides d'escriptors que li agradaven. Em va encomanar l'addicció a la lectura. Un dia del primer estiu a Sept-Îles, em va dir que em deia igual que la filla de Madame Bovary.*

*—I... quants anys té, aquesta Berthe? —li vaig preguntar—. Diques! Viu a Sept-Îles?*

*I ella es va alçar per ensenyar-me un llibre de la prestatgeria.*

*—És la filla de la protagonista d'aquesta novel·la.*

*—O sigui que no existeix —vaig replicar, enfadada, perquè m'hauria agradat tenir una amiga que es digués Berthe i que s'hagués quedat sense pares, igual que jo.*

*La Vicky, amb el llibre a la mà, va seure al sofà on m'havia refugiat de la decepció.*

*—Els personatges dels contes i de les novel·les poden ser tan reals com els de veritat —va dir, amable.*

*—Per què dius això? Tu no ets gens mentidera!*

*—És la veritat! Fan companyia, Berthe. Veus tots aquests llibres? —deia, assenyalant-los—. Són els meus amics. Sense ells potser m'hauria mort. —Ho va explicar tan convençuda que la vaig haver de creure.*

*Ara li dono tota la raó; les novel·les, o, més ben dit, els personatges que les habiten, m'han salvat, junt amb el record d'ella i del Maikaniss. I què són, els meus morts, sinó personatges imaginaris, igual que els de les novel·les?*

*No sé si a la mama li va passar el mateix que a Madame Bovary, espero que no; però sovint desapareixia, com la mare de la Berthe de la novel·la. Pobra nena, al llibre gairebé no se'n*

*parla, d'ella. La història tampoc no aclareix si l'Emma estimava la seva filla. La mama no es deia Emma, ni el papa, Charles, però era metge, igual que el marit de Madame Bovary. Potser la mama em va posar Berthe perquè va llegir aquesta novel·la i es va identificar amb la protagonista; potser li feia companyia, potser la va influir, tal vegada va morir per assemblar-s'hi... El dia que em va venir aquest pensament al cap, quan vivia a Nova York, vaig llançar el llibre per la finestra, literalment.*

El lligam entre ficció i realitat.

El fet que la Vicky li digui a la Berthe “la filla de Madame Bovary” farà que la Berthe, a partir de la conversa amb la Vicky, comenci a fantasiejar amb el seu nom. Per què la seva mare li va posar Berthe? S'assemblava a l'Emma Bovary, la seva mare?, es pregunta.

Quan el que llegim es barreja amb la realitat, vol dir que la lectura comença a formar part de la nostra vida i difícilment ens abandonarà. Es convertirà en passió i refugi, com li passa a la Berthe.

Quan la lectura ens emociona i fa més petits els nostres problemes, vol dir que aquella lectura ja forma part de la nostra vida. No la podem deixar. En som addictes.

Un paràgraf més de la novel·la (parla la Berthe, recordant paraules de la Vicky):

*La Vicky deia que les novel·les prenen vida en llegir-les, que agafen l'alè del lector i es converteixen en un mirall d'ell mateix; i si hi tornes al cap dels anys, hi veus aspectes nous, perquè ets tu qui ha canviat. He rellegit Madame Bovary moltes vegades, igual que les novel·les que m'han agradat. Potser la mama va llegir un sol cop Madame Bovary, i no va tenir l'oportunitat de veure's d'una altra manera. La Vicky m'explicava que Flaubert va escriure la novel·la per experimentar amb l'estil, i que cada nit sortia al balcó de casa seva, davant del Sena, per llegir en veu alta el que havia treballat durant el dia. Em molesta que li interessés més l'estil que la història que va arruïnar la vida a la mama.*

Durant tota la novel·la es va veient el seu amor a la lectura, des de quan passejava per la llibreria Strand, de NY, a les baralles amb la seva tia, (amb la que vivia i de la qual depenia) que es reia d'ella perquè llegia o volia estudiar literatura. Ens explica la Berthe:

*Quan vaig obtenir el diploma de la high school, en acabar la secundària, als divuit anys, vaig anunciar a la tieta que volia estudiar Literatura comparada al Brooklyn College. Es va posar feta una fúria i em va advertir que no em donaria ni un dòlar per a ruqueries. Sols em pagaria la universitat si em matriculava a alguna cosa amb cara i ulls.*

La lectura crea addicció si es tasta de debò. La lectura ajuda a superar els problemes perquè entres en un món diferent del teu, amplies el món i els propis horitzons. Et dona arguments per reflexionar sobre la pròpia vida, i finalment la fas teva.

Li passa al Maikaniss, el coprotagonista de la novel·la. A ell, l'afició per la lectura també li ve d'una persona que admira. I a més a més associada a l'amor.

Ell és un indi canadenc, un indi innu que viu a la reserva, i la família li ha prohibit entrar a la casa de cap blanc. Però ell transgredeix i es passa tardes senceres amb dues blanques que llegeixen.

El seu pare en un moment compara la lectura a una activitat que l'allunya de la seva comunitat.

*—Per què sempre ets diferent? —va preguntar, dissimulant l'orgull que en el fons li produïa la manera de ser del fill.*

*El noi esperava en silenci que el pare acabés de parlar.*

*—Llegeixes, no t'emborratxes... I ara vols anar a la universitat. Que potser vols ser blanc? T'avergonyeixes del teu poble?*

*El noi va negar, enèrgic, amb el cap.*

*—No, pare!*

El jove innu sent, sense que ningú li digui, que la lectura el farà diferent. Hi descobreix coses, l'acompanya, li dóna arguments de reflexió i de discussió. Acabarà sent un innu diferent, un innu que defensarà al seu poble i es comprometrà. Un innu que voldrà anar a la universitat per estudiar dret i ajudar al seu poble.

En un moment de la novel·la, ens ho explica la Berthe:

*... i així va ser com el Maikaniss i la Vicky es van fer amics de debò. I ella li va encomanar, com havia fet amb mi, el verí de la lectura. Li deixava llibres, n'hi aconsellava, els comentaven. Me l'imagino seduït per contes i novel·les, amb la passió de qui descobreix un nou camí a la vida. I tot plegat el devia enlairar per damunt de l'existència rutinària de la reserva. En créixer, el Maikaniss no va deixar de visitar la Vicky, es feien companyia, es donaven consells, discutien de política i llibres, segons em va explicar ell i també alguns amics seus, que no acabaven d'entendre ni la seva amistat ni aquella mestra que estimava un innu com si fos blanc.*

### **Com autora:**

Els que escrivim no podem oblidar en cap moment fomentar la lectura, o ens quedem sense lectors. Per tant quan escrius t'has de posar al lloc del lector. Si no m'enganxa a mi la novel·la que escric, difícilment enganxarà als lectors. Sobretot m'ha d'interessar.

Una novel·la fomenta la lectura:

Si fa un bon plantejament des de l'inici.

Si aixeca suficients expectatives que faci continuar la lectura

Si afegeix altres ingredients atractius que estimulin al lector: univers musical, aprendre, excitar la curiositat per coses que no s'havia plantejat, que un autor el porti a un altre...

I també, una dosi de reflexió cap a dins del lector i cap a l'exterior.

Però des del meu punt de vista, el més important perquè una història no ens caigui de les mans és la construcció dels personatges. Si el lector no se'ls creu, no hi ha res a fer.

En tota lectura hi ha un pacte, autor lector: M'expliques una mentida i me la crec. No em defraudis, sisplau.